

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9So/31/2018
Identifikačné číslo spisu: 6015200682
Dátum vydania rozhodnutia: 26.06.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:6015200682.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľky: N. W., nar. XX.XX.XXXX, bytom Z. Č.. X/XXXX, XXX XX N. N., zastúpenej advokátom: Mgr. Jaroslav Plžík, so sídlom Nám. Š. Moyzesa 17/A, Banská Bystrica, proti odporkyňi: Sociálna poisťovňa, ústredie, Ul. 29. augusta č. 8, 813 63 Bratislava, o preskúmanie rozhodnutia odporkyne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 15. apríla 2015, o odvolaní navrhovateľky proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici, č. k. 20Sd/157/2015-105 zo dňa 14. septembra 2018, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici, č. k. 20Sd/157/2015-105 zo dňa 14. septembra 2018 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d'alsie konanie.

Odôvodnenie

Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom č. k. 20Sd/157/2015-105 zo dňa 14.09.2018 potvrdil rozhodnutie odporkyne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 15.04.2015, ktorým podľa § 293di ods. 1 a § 82 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z. z.“), navrhovateľke od 01.01.2015 zvýšila starobný dôchodok na sumu 378,20 Eur mesačne. Starobný dôchodok zvýšila odporkyňa za obdobie dôchodkového poistenia získané počas poberania starobného dôchodku alebo jeho časti. Odporkyňa ďalej dôvodila tým, že navrhovateľka v období od 04.06.2014 do 31.12.2014 získala osobný vymeriavací základ 621,43 Eur. Všeobecný vymeriavací základ bol 9.660 Eur a osobný mzdový bod je potom 0,0644.

Odporkyňa ďalej uviedla, že zvýšenie starobného dôchodku patriace starobnému dôchodcovi za obdobie dôchodkového poistenia počas poberania tohto dôchodku sa vypočíta podľa zákona o sociálnom poistení ako násobok jednej polovice osobného mzdového bodu, čo u navrhovateľky predstavovalo $0,0644 : 2 = 0,0322$ a aktuálnej dôchodkovej hodnoty 10,6865 Eur, čo predstavuje čiastku 0,34410530 Eur. Zároveň v odôvodnení uviedla, ako dospela k aktuálnej dôchodkovej hodnote platnej ku dňu 01.01.2015, ktorá sa vypočíta podľa § 64 ods. 3 zákona o sociálnom poistení ako súčin dôchodkovej hodnoty za rok 2014, čo bolo 10,2524 Eur a indexu 1,04234122, ktorý bol určený ako podiel priemernej mzdy v hospodárstve Slovenskej republiky za III. štvrtrok kalendárneho roka 2014, čo bolo 837 Eur a priemernej mzdy v hospodárstve Slovenskej republiky za III. štvrtrok roka 2013, čo bolo 803 Eur, čiže $837 : 803 =$

1,04234122. K 31.12.2014 mala navrhovateľka starobný dôchodok v sume 372,60 Eur mesačne, táto suma po zvýšení o 0,34410530 Eur, po zaokrúhlení bola zvýšená na 373 Eur mesačne. Zároveň bol zvýšený navrhovateľke dôchodok aj podľa § 82 zákona o sociálnom poistení, podľa ktorého sa dôchodok od 01.01.2015 zvyšoval o 5,20 Eur mesačne, ako o pevnú sumu ustanovenú v § 1 písm. a/ opatrenia Ministerstva práce a rodiny č. 295/2014 Z. z.. Potom bol dôchodok navrhovateľky zvýšený na 378,20 Eur mesačne.

Predchádzajúcim rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici, sp. zn. 20Sd/157/2015-42 zo dňa 17.02.2016, bolo rozhodnutie odporkyne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 15.04.2015 o zvýšení starobného dôchodku od 01.01.2015 potvrdené. Toto rozhodnutie bolo uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 9So/170/2016 zo dňa 28.03.2018 zrušené a vec vrátená prvostupňovému súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie. Dôvodom zrušenia rozsudku bolo, že nemal náležitosti podľa § 157 ods. 2 zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku, čo spôsobilo jeho nepreskúmateľnosť, pretože absentovalo vysvetlenie súdu, ako sám vec právne posúdil z hľadiska relevantných ustanovení zákona a ako sa vysporiadal s námietkami navrhovateľky uvedenými v opravnom prostriedku.

V novo vydanom rozsudku krajský súd poukázal na ust. § 293di ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z., § 1 písm. a/ opatrenia Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR č. 295/2014 Z. z. a uviedol, že po preskúmaní napadnutého rozhodnutia zistil, že je v súlade so zákonom o sociálnom poistení. Zo správneho spisu a v ňom obsiahnutých listín kontrolná zostava - výpočet dôchodku a zmenový výpočet DK KZ - priebeh dôchodkového poistenia vyplýva, že navrhovateľka bola dôchodkovo poistená aj v roku 2014, kedy ako starobná dôchodkyňa dosiahla osobný vymeriavací základ 621,43 Eur. Osobný vymeriavací základ je úhrn vymeriavacích základov za kalendárny rok, z ktorých sa zaplatilo poistné na dôchodkové poistenie (§ 61 zákona č. 461/2003 Z. z.).

Odporkyňa v odôvodnení napadnutého rozhodnutia presne a úplne zdôvodnila sumu, o ktorú je potrebné navrhovateľke zvýšiť dôchodok z dôvodu, že v roku 2014 získala osobný vymeriavací základ 621,43 Eur. Starobný dôchodok bolo preto potrebné zvýšiť za obdobie dôchodkového poistenia získaného počas poberania starobného dôchodku alebo jeho časti. Odporkyňa vypočítala osobný mzdový bod, ktorý patril za obdobie dôchodkového poistenia v roku 2014 navrhovateľke v súlade s § 62 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z., podľa ktorého osobný mzdový bod sa určí ako podiel osobného vymeriavacieho základu a všeobecného vymeriavacieho základu, pričom sa zaokrúhľuje na štyri desatinné miesta nahor.

Navrhovateľkin osobný vymeriavací základ 621,43 Eur preto vydělila všeobecným vymeriavacím základom, ktorý za rok 2014 bol vo výške 9.660 Eur a osobný mzdový bod určila číslom 0,0644. Následne podľa § 293di ods. 1 správne určila sumu starobného dôchodku tak, že k sume starobného dôchodku vyplácanej k 01.01.2015 pripočítala sumu určenú ako súčin jednej polovice osobných mzdových bodov získaných za rok 2014, teda pred 01.01.2015, a aktuálnej dôchodkovej hodnoty. Polovica osobného mzdového bodu, t. j. polovica z 0,0644 je 0,0322, aktuálna dôchodková hodnota predstavovala čiastku 10,6865 Eur, to znamená, že $0,0322 \times 10,6865$ Eur predstavuje sumu 0,34410530 Eur. Túto čiastku odporkyňa zaokrúhlila nahor a navrhovateľke tak zvýšila dôchodok o 0,40 Eur. Zároveň v odôvodnení správne uviedla, ako sa vypočítala aktuálna dôchodková hodnota platná k 01.01.2015 vo výške 10,6865 Eur ako súčin dôchodkovej hodnoty za rok 2014 10,2524 Eur a indexu 1,04234122, ktorý bol určený ako podiel priemernej mzdy v hospodárstve Slovenskej republiky zistenej Štatistickým úradom Slovenskej republiky za III. štvrtrok kalendárneho roka 2014, t. j. 837 Eur a priemernej mzdy v hospodárstve Slovenskej republiky zistenej Štatistickým úradom Slovenskej republiky za III. štvrtrok kalendárneho roka 2013, zaokrúhlené na štyri desatinné miesta, t. j. $837 : 803 = 1,04234122$. $10,2524 \times 1,04234122 = 10,6865$ Eur. Navrhovateľke bol napadnutým rozhodnutím dôchodok zvýšený aj podľa § 82 zákona č. 461/2003 Z. z. o pevnú sumu 5,20 Eur mesačne, pričom navrhovateľka proti tejto časti nemala žiadne námietky.

Krajský súd poukázal na podaný opravný prostriedok, v ktorom navrhovateľka vyjadrila nesúhlas s napadnutým rozhodnutím. Jej námietky však nesmerovali proti napadnutému rozhodnutiu ale všetky sa

týkali žiadosti z 28.10.2014 - uplatneného nároku na zvýšenie starobného dôchodku a zhodnotenie doby zamestnania za obdobie od 19.10.2006 do 15.11.2007. Napadnutým rozhodnutím nebolo rozhodnuté o tejto žiadosti, a preto všetky námietky, ktoré navrhovateľka uplatnila ako dôvody nezákonnosti napadnutého rozhodnutia, neboli dôvodné, pretože sa nevzťahovali k napadnutému rozhodnutiu.

Na základe uvedeného správny súd po tom, ako zistil, že napadnuté rozhodnutie z dôvodov uplatnených v opravnom prostriedku je v súlade so zákonom, preskúmané rozhodnutie odporkyne podľa § 250q ods. 3 OSP potvrdil.

Voči rozsudku súdu prvého stupňa podala navrhovateľka v zákonom určenej lehote odvolanie z dôvodov uvedených v § 205 ods. 2 písm. c/ a e/ OSP.

Krajskému súdu vyčítala pochybenie spočívajúce vo vadách konania a nedostatočne zistený skutkový stav veci.

Podľa názoru navrhovateľky, súd uskutočnil pojednávanie, na ktorom nebola zastúpená advokátom tak, ako to predpokladá ust. § 250a OSP. Pojednával a vyhlásil rozsudok napriek požiadavke o odročenie pojednávania, čím odňal navrhovateľke možnosť konať pred súdom, keďže sa nevedela dostatočne brániť. Krajský súd sa v rozsudku nevysporiadal so všetkými námietkami vznesenými v konaní. Podľa jej názoru sa mal súd vysporiadať najmä s tou skutočnosťou, prečo odporkyňa nerozhodla aj o nároku na zvýšenie dôchodku za obdobie od 19.10.2006 do 15.11.2007, keď doposiaľ nemá navrhovateľka toto obdobie vo svojom starobnom dôchodku zohľadnené.

Navrhovateľka v tejto súvislosti poukázala na konanie č. 20Sd/204/2015, predmetom ktorého bolo rozhodnutie odporkyne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 20.05.2015, o výške starobného dôchodku od 30.07.1997, ktoré bolo súdom zrušené. Je zrejmé, že starobný dôchodok bol navrhovateľke určený od samotného počiatku nesprávne a o jeho výške je vedených viacero súdnych konaní.

Rozsudok krajského súdu považuje za predčasný, arbitrárny, bez zohľadnenia všetkých relevantných skutočností. Procesné nedostatky a vady zakladajú vážne pochybenie, v dôsledku ktorého došlo odňatiu práva na spravodlivý proces a riadne prerokovanie.

Na základe uvedených dôvodov odvolaciemu súdu navrhla, aby rozsudok krajského súdu zrušil, vec mu vrátil na nové konanie a priznal navrhovateľke náhradu trov konania.

Odporkyňa sa k podanému odvolaniu navrhovateľky nevyjadřila.

Podľa § 492 ods. 1, 2, 3 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“), konania podľa tretej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku (OSP) začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov. Odvolacie konania podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov. Lehoty na podanie odvolania, ktoré začali plynúť pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, plynú podľa doterajších predpisov a ich právne účinky zostávajú zachované.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP) preskúmal rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici, č. k. 20Sd/157/2015-105 zo dňa 14.09.2018 v súlade s príslušnými ustanoveniami OSP bez nariadenia pojednávania, v súlade s § 250ja ods. 2 OSP a dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľky je dôvodné.

Z obsahu administratívneho spisu odvolací súd zistil, že navrhovateľka podaním zo dňa 28.10.2014, doručeným odporkyňi dňa 06.11.2014, požiadala o prepočet dôchodku, a to o zhodnotenie doby zamestnania od 19.10.2006 do 15.11.2007, teda za obdobie, v ktorom už poberala starobný dôchodok. O predmetnej žiadosti odporkyňa rozhodla dňa 15.04.2015, rozhodnutím č. XXX XXX XXXX X tak, že navrhovateľke po zohľadnení predmetnej doby zamestnania, od 01.01.2015 zvýšila starobný dôchodok zo sumy 372, 60 Eur na sumu 378,20 Eur mesačne.

Krajský súd v Banskej Bystrici na deň 14.09.2018 nariadil pojednávanie, na ktoré predvolal právneho zástupcu navrhovateľky, Mgr. Jána Záhorského, ktorý vykonával jej zastupovanie na základe plnomocenstva zo dňa 27.07.2018. Podaním doručeným súdu dňa 11.09.2018 požiadala navrhovateľka o odročenie nariadeného pojednávania z dôvodu, že nemá právne zastúpenie, pretože požiadala Centrum právnej pomoci o zmenu advokáta pre jeho nečinnosť.

Navrhovateľka sa zúčastnila ústneho pojednávania nariadeného krajským súdom, na ktorom informovala, že doposiaľ nebolo rozhodnuté o zmene advokáta, pričom pôvodnému advokátovi doposiaľ nevypovedala plnú moc.

Krajský súd požiadavke navrhovateľky o odročenie pojednávania z dôvodu zmeny právneho zástupcu nevyhovel a na pojednávaní, bez prítomnosti právneho zástupcu navrhovateľky, vyhlásil odvolaním napadnutý rozsudok.

V spise sa nachádza plnomocenstvo zo dňa 26.09.2018, ktorým navrhovateľka splnomocnila na svoje zastupovanie advokáta, Mgr. Jaroslava Plžika.

Podľa Čl. 47 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, každý má právo na právnu pomoc v konaní pred súdmi, inými štátnymi orgánmi alebo orgánmi verejnej správy od začiatku konania, a to za podmienok ustanovených zákonom.

Podľa čl. 47 ods. 2 a 3 Charty základných práv Európskej únie, vychádzajúcej z Dohovoru o ochrane základných ľudských práv a slobôd, každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným na to zákonom. Každý musí mať možnosť poradiť sa, obhajovať sa a nechať sa zastupovať. Právna pomoc sa poskytuje osobám, ktoré nemajú dostatočné prostriedky v prípade, ak je táto pomoc potrebná na zabezpečenie efektívneho prístupu k spravodlivosti.

Podľa ust. § 25ods. 1 prvá veta OSP, ako zástupcu si účastník môže vždy zvoliť advokáta.

Podľa § 246c ods. 1 prvá veta OSP, pre riešenie otázok, ktoré nie sú priamo upravené v tejto časti, sa použijú primerane ustanovenia prvej, tretej a štvrtej časti tohto zákona.

Právo byť v konaní pred súdom zastúpený advokátom je garantované Ústavou Slovenskej republiky ako súčasť práva na súdnu a inú ochranu, medzinárodnými dohovormi, ktorými je Slovenská republika viazaná a zákonom. Toto právo sa realizuje tým, že si účastník konania zvolí advokáta, ktorého poverí zastupovaním v konaní, alebo má možnosť, v prípade, ak sú splnené podmienky na jeho oslobodenie od súdnych poplatkov, obrátiť sa na Centrum právnej pomoci podľa osobitného predpisu. Súd je však povinný umožniť účastníkovi realizáciu tohto práva, poskytnutím primeranej lehoty na zvolenie si právneho zástupcu. Napriek okolnosti, že krajský súd bol informovaný o tom, že advokát pridelený navrhovateľke Centrom právnej pomoci nie je vo veci činný, zastupovanie teda nevykonáva svedomito a riadne, posudzoval podmienky pre pokračovanie v konaní neprímerane formalisticky, keď konštatoval, že ak nebolo doposiaľ rozhodnuté o zmene advokáta a nebola vypovedaná plná moc pôvodnému advokátovi, nebol daný dôvod na odročenie pojednávania.

Podľa názoru odvolacieho súdu, súd prvého stupňa svojim postupom, ktorým odňal navrhovateľke možnosť konať a hájiť svoje práva pred súdom prostredníctvom advokáta, porušil právo navrhovateľky na spravodlivý proces, čo je zároveň dôvodom pre ktorý Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici, č. k. 20Sd/157/2015-105 zo dňa 14.09.2018, podľa § 221 ods. 1 písm. f/ a ods. 2 OSP zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Krajský súd v Banskej Bystrici rozhodne o náhrade trov konania v novom rozhodnutí o veci podľa ust. § 224 ods. 3 OSP.

V ďalšom konaní si krajský súd ozrejní aj to, či sa navrhovateľka opravným prostriedkom domáhala aj preskúmania rozhodnutia - listu odporkyne zo dňa 14.04.2015.

Toto rozhodnutie prijal najvyšší súd v senáte pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný opravný prostriedok.